

Ўзбекистан Республикасы халқы хәм аймағының сейсмикалық қәуипсизлигин тәмийинлеу системасын түп-тийкарынан жетилистириу илажлары хаққында

Ўзбекистан Республикасы Президентиниң

қ а р а р ы

Соңғы жыллары халықты хәм аймақты сейсмикалық қәуиптен қорғау бойынша анық мақсетке қаратылған илажлар әмелге асырылды, сейсмология хәм сейсмикалық шыдамлы қурылыс тараўындағы илимий-изертлеу жумысларын дүнья талаплары дәрежесинде өткериу ушын шараятлар жаратылды, жер қабығының күшленген-деформацияланған жағдайын бақлайтуғын, сейсмикалық қәуипти бақалауда хәм жер силкиниўлердиң дәреклерин белгилеуде пайдаланылатуғын **станциялар тармағының материаллық-техникалық базасы** беккемленди.

Соның менен бирге, елимиз аймағы сейсмикалық жедел зоналарда жайласқанлығы себепли **сейсмикалық қәуиптиң алдын алыу, халықты хәм аймақларды сейсмикалық қәуиптен қорғау**, бул бойынша кадрлар таярлау системасын жетилистириу, сондай-ақ, тарауда анық мақсетке бағдарланған бағдарламаларды хәм илимий изертлеулерди турақлы әмелге асырып баруы зәрүрлиги бар.

Сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин хәм сейсмикалық қәуипсизликти тәмийинлеу тараўын **дүнья стандартлары тийкарында раўажландыру** мақсетинде және 2017-2021-жыллары Ўзбекистан Республикасын раўажландырудың бес тийкарғы бағдары бойынша Хәрекетлер стратегиясын «Илим,

мәрипат хәм санлы экономиканы раўажландырыў жылы»нда әмелге асырыўға байланыслы Мәмлекетлик бағдарламасына муўапық:

1. Өзбекстан Республикасында сейсмикалық қәўипсизликти тәмийинлеў системасын жетилистириў бағдарламасы (кейинги орынларда – Бағдарлама) 1-қосымшаға муўапық тастыйықлансын.

Төмендегилер сейсмикалық қәўипсизликти тәмийинлеўдиң **тийкарғы бағдарлары** етип белгиленсин:

халықтың сейсмикалық қәўипсизлигин **тәмийинлеўдиң хуқықый тийкарларын** жетилистириў

сейсмикалық қәўип дәрежесин азайтыў илажларын көриў;

пайдаланыўда болған хәм пайдаланыўға тапсырылатуғын **имарат хәм объектлердиң сейсмикалық беккемлигин қадағалаў**;

республика аймағында жайласқан суў сақлағышлар хәм гидротехника имаратларының сейсмикалық **беккемлигин қадағалаў**;

сейсмикалық қәўипсизликти тәмийинлеў тараўына **заманагөй мәлимлеме-коммуникация технологияларын** кеңнен енгизиў;

сейсмикалық қәўипсизликти хәм беккемликти тәмийинлеўдиң **заманагөй усулларын хәм техникалық қуралларын** әмелиятқа енгизиў;

сейсмикалық қәўипсизликти хәм беккемликти тәмийинлеўдиң **илимий тийкарларын хәм технологияларын** жетилистириў.

2. Өзбекстан Республикасы Президентиниң 2017-жыл 9-августтағы ПҚ-3190-санлы қарары менен тастыйықланған Сейсмология, сейсмикалық шыдамлы қурылыс және Өзбекстан Республикасы халқының хәм аймағының сейсмикалық қәўипсизлиги бойынша уйымлараралық илимий-техникалық кеңеске (кейинги орынларда – Кеңес) Бағдарламада белгиленген илажлардың сапалы хәм өз уақтында әмелге асырылыўын тәмийинлеў уазыпасы

жүкленсин.

3. Төмендегилер сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин хәм сейсмикалық қәўипсизлигин тәмийинлеў тараўында:

Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясы – сейсмикалық қәўипти хәр қыйлы көлемде баҳалаў, аймақларды сейсмикалық районластырыў, жер силкиниўлерди мүддетлер кесиминде болжаў методологиясын ислеп шығыў хәм әмелиятқа енгизиў, хәр қыйлы сейсмикалық қәўиптиң инженерлик-геологиялық тийкарларын хәм баҳалаў технологияларын жаратыў ушын жуўапкер болған мәмлекетлик илимий мәкемеси;

Өзбекстан Республикасы Қурылыс министрлиги-республика аймағында қурылып атырған объектлердеги жойбарлар хәм қурылыс сапасын сейсмикалық қәўипсизлик бойынша нормативлик хұжетлер талапларына муўапықлығын баҳалаў хәм қадағалаў, қалалардағы бар имаратлардың сейсмикалық беккемлигин тәмийинлеў, имаратлардың сейсмикалық қәўипин азайтыў бойынша зәрүр илажларды ислеп шығыў ушын жәўапкер болған мәмлекетлик басқарыў уйымы;

Өзбекстан Республикасы Айрықша жағдайлар министрлиги-республика хәм трансшегаралық аймақларда, сондай-ақ, тәбийғый хәм техноген қәўипли аймақларда және әҳмийетли объектлерде сейсмикалық қәўипсизлик бойынша мониторингти шөлкемлестириў, күшли хәм апат келтиретуғын жер силкиниўлер жүз бериў қәўипи бар болғанында олардың ақыбетлерин сапластырыў ушын зәрүр илажларды көриўге жуўапкер болған мәмлекетлик басқарыў уйымы етип белгиленсин.

4. Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети атқарыўшы структурасының IT-технологиялар, телекоммуникациялар хәм инновациялық жумысты раўажландырыў мәселелери департаменти қурамында қосымша 3 штат бирлигин ажыратқан ҳалда Сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин хәм сейсмикалық қәўипсизлигин тәмийинлеў тараўын муўапықластырыў секторы (кейинги орыналарда -

Муўапықластырыў секторы) шөлкемлестирилсин.

Төмендегилер Муўапықластырыў секторының **тийкарғы ұазыйпалары** етип белгиленсин:

сейсмикалық қәўипсизликти тәмийинлеў тараўындағы жуўапкер уйымлар ҳәм шөлкемлердиң жумысын **турақлы муўапықластырып барыў**;

сейсмология тараўында **илимди раўажландырыў, заманагөй мәлимлеме, соның ишинде, инновациялық технологияларды** кеңнен енгизиў;

сейсмикалық қәўипти **болжаў процесин санластырыў** илажларын көриў;

республикада сейсмикалық қәўип дәрежесин азайтыў бойынша әмелге асырылып атырған **илажларды турақлы түрде мониторинг етип барыў**;

халықтың сейсмикалық қәўипсизлигин тәмийинлеў бойынша **мәмлекетлик бағдарламалар ҳәм нормативлик-хуқықый ҳүжжетлер** ислеп шығылыўын шөлкемлестириў;

пайдаланыўда болған объект ҳәм имаратлардың сейсмикалық беккемлигин тәмийинлеў бойынша тийисли **министрликлер ҳәм уйымлар менен биргеликте илажлар көриў**;

республиканың сейсмикалық жедел аймағында жайласқан имаратлардың **мониторинги нәтийжелерине тийкарланып, беккемлигин тәмийинлеў** бойынша усынысларды ислеп шығыў.

5. Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясы, Айрықша жағдайлар министрлиги, Қурылыс министрлиги және Жоқары ҳәм орта арнаўлы билимлендириў министрлигиниң Министрлер Кабинети жанында юридикалық тәреп дүзбеген ҳалда **Сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин ҳәм сейсмикалық қәўипсизликти тәмийинлеў тараўын қоллап-қуўатлаў қорын** (кейинги орынларда – Қор) шөлкемлестириў

хаққындағы ұсынысына **келісім берілсін.**

Төмендегілер:

а) Қордың қаржыларын қәлиплестириудің **тийкарғы дәреклері** етип белгиленсін:

республикалық бюджеттен әмелий изертлеулер хәм инновациялық жұмыстардың илимий-техникалық бағдарламалары үшін ажыратылған грант қаржылары есабынан усы жылы **20 миллиард сумға шекемги** қаржылар, келеси жыллары болса талапқа қарап, Министрлер Кабинетиниң есап-санағына тийкарланып ажыратылатуғын қаржылар;

сырт ел (халықаралық) финанс институтлары хәм басқа да сырт ел донорларының **техникалық жәрдем қаржылары хәм грантлары;**

Қордың **бос қаржыларын коммерциялық банклердиң депозитлерине жайластырыудан алынатуғын дәрамаатлар** хәм нызамшылықта қадаған етилмеген басқа да дәреклер;

б) сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин хәм сейсмикалық қәуипсизлигин тәмийинлеу тарауында **Қордың қаржылары жумсалатуғын бағдарлар** етип белгиленсін:

илимий изертлеулерге **жәрдемлесіу**, изертлеу жұмыстарын **қоллап-қууатлау** үшін грантлар ажыратыу;

кадрларды таярлау, қайта таярлау хәм олардың **қәнигелигин арттырыу** бағдарламаларын әмелге асырыу, сондай-ақ, **конференциялар, семинарлар** хәм басқа да илажларды, соның ишинде, **сырт еллерде шөлкемлестириу** хәм оларда **қатнасыуға** байланыслы қәрежетлерди қарыжландырыу;

илимий лабораторияларды **зәрүр әсбап-үскенелер, есаплау техникалық қураллары** және **комплектлеуши материаллар** менен тәмийинлеу хәм оларды **орнатыу** менен байланыслы қәрежетлерди қаржыландырыу;

республика халқының хәм аймағының сейсмикалық қәуипсизлигин

тәмийинлеу тарауына санластырылған технологияларды энгизиу, сейсмикалық шыдамлы қурылыс бойынша миллий бағдарламаларды ислеп шығу менен байланыслы болған қәрежетлерди қаржыландыру;

сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин хәм сейсмикалық қәуипсизлигин тәмийинлеу ушын жууапкер мәмлекетлик уйымлар хәм шөлкемлердиң тарауға байланыслы жумыс бағдары бойынша материаллық-техникалық базасын беккемлеу;

республиканың сейсмикалық жедел аймағында жайласқан объектлер хәм имаратлардың электрон техникалық паспортларын қәлиплестиру процесине байланыслы болған қәрежетлерди қаржыландыру;

жоқары илимий нәтийжелерге ерискен хәм илимниң рауажланыуына мүнәсип үлес қосқан илимпазларды, соның ишинде, жас илимий хызметкерлерди қоллап-қууатлау.

Өзбекстан Республикасының Бас министри Қор қаржыларына ийелик етиуши болып есапланады.

6. Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясы, Айрықша жағдайлар министрлиги, Қурылыс министрлиги және Жоқары хәм орта арнаулы билимлендиру министрлигиниң:

Ташкент қаласындағы Турин политехника университетин (кейинги орынларда – Турин политехника университети) «Инженерлик сейсмологиясы» билимлендиру бағдары хәм қәнигелиги, Мырза Улығбек атындағы Өзбекстан Миллий университетин «Сейсмология хәм сейсмометрия» билимлендиру бағдары хәм қәнигелиги бойынша кадрларды таярлау хәм қайта таярлау бойынша базалық жоқары билимлендиру мәкемелери етип белгилеу;

усы билимлендиру мәкемелеринде 2021/2022 оқу жылынан баслап тийислиликке қарап «Инженерлик сейсмологиясы» хәм «Сейсмология хәм сейсмометрия» билимлендиру бағдарлары хәм қәнигеликлери бойынша бакалавриат және магистратура басқышларында оқу

процесслерин жолға қойыў ҳаққындағы усыныслары мақулансын.

7. Турин политехника университети жанында Объект хәм имаратларды экспериментал изертлеў илимий-техникалық лабораториясы (кейинги орынларда – Лаборатория) шөлкемлестирилсин хәм Лаборатория тәрәпинен **өткерилетуғын изертлеў сынақларының тийкарғы бағдарлары** 2-қосымшаға муўапық тастыйықлансын.

Лаборатория **Турин политехника университетиниң Технопарки** имаратында шөлкемлестирилетуғыны;

Лабораторияны шөлкемлестириў хәм айырым әсбап-үскенелер менен **тәмийинлеў** бойынша жумыслар **Қордың қаржылары, халықаралық қаржы институтлары хәм шөлкемлериң техникалық жәрдем қаржылары** (грантлары) және нызам хұжжетлеринде қадаған етилмеген басқа да дәреклерден қаржыландырылатуғыны;

Лаборатория штат бирликлери Турин политехника университетиниң профессор-оқытыўшылары, докторантура излениўшилери және **«Қурылыс материаллары хәм конструкциялары»** лабораториясының хызметкерлерин оптималластырыў есабынан жәмленетуғыны;

Имарат хәм объектлердиң сейсмикалық шыдамлы қурылысы бойынша изертлеўлер алып барыў, сейсмикалық қәўипти баҳалаў хәм азайтыў ушын жуўапкер мәмлекетлик илимий-изертлеў мәкемелери **Лабораториядан еркин пайдаланатуғыны** белгилеп қойылсын.

1. Төмендегилер:

2021-жыл 1-апрельден баслап республиканың сейсмикалық жедел аймағында жайласқан имаратлар хәм объектлер, сондай-ақ, көп қабатлы турақ жайлардың сейсмикалық әззилигин баҳалаў ушын зәрүр болған мағлыўматларды нәзерде тутатуғын **электрон техникалық паспортларды** қәлиплестиретуғыны;

2021-жыл 1-майдан баслап жаңа қурылысы режелестирилип атырған

көп қабатлы имаратлар хәм объектлердиң конструктивлик системасы, қурылыс майданының сейсмикалық дәрежеси, жүк көтеретуғын конструкциялар материалларының беккемлик көрсеткишлерин нәзерде тутатуғын **электрон техникалық паспортларды қәлиплестириў әмелияты жолға қойылатуғыны;**

б) Өзбекстан Республикасы Қурылыс министрлиги Илимлер академиясы менен биргеликте усы әмелияттың енгизилиўи ушын **жуўапкер болған шөлкемлер** болып есапланатуғыны;

в) қәлиплестирилген электрон техникалық паспортлардан сейсмикалық қәўип болжаўы бар болған жағдайларда **имаратлар хәм объектлердиң сейсмикалық беккемлигин үйрениў, жүз бериўи күтилип атырған жер силкиниўге таярлық көриў хәм оның ақыбетлерин сапластырыў** мақсетинде пайдаланылатуғыны белгиленсин.

9. Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясы хәм Қурылыс министрлиги Жер ресурслары, геодезия, картография хәм мәмлекетлик кадастр бойынша мәмлекетлик комитети менен биргеликте:

а) **2020-жыл 1-декабрьге шекем имаратлар хәм объектлерди электрон техникалық паспортластырыў** усылын ислеп шықсын;

б) **2021-жыл 1-декабрьге шекем:**

регионаллық дәрежедеги **сейсмикалық қәўипти баҳалаўдың** илимий-методикалық тийкарларын, сондай-ақ, Өзбекстан аймағының **майда масштаблы сейсмикалық риск картасын** ислеп шықсын;

күшли жер силкиниўлерди **өз ўақтында болжаў хәм олардың ақыбетлерин сапластырыў** және тийисли профилактикалық илажларды нәтийжели әмелге асырыў мақсетинде **майда масштаблы сейсмикалық риск картасы базасында программалық тәмийнатты** жаратсын хәм халықтың хабардарлығын турақлы тәмийинлеп барсын.

10. Өзбекстан Республикасы Айрықша жағдайлар министрлиги:

а) Мәлимлеме технологиялары хәм коммуникацияларын

раўажландыруй министрлиги менен биргеликте **2021-жыл 1-январьга шекем** Айрықша жағдайлар министрлиги Сейсмопрогностикалық мониторинг республикалық орайының сейсмикалық хәм комплексли болжау станциялары менен **болжау мағыўматлар алмасыуы процесине автоматластырылған системаны** енгизсин;

б) Илимлер академиясы хәм Сыртқы ислер министрлиги менен биргеликте **2020-жылдың ақырына шекем Орайлық Азия аймағында сейсмикалық қәўип-қәтерди болжау мәселеси бойынша қоңсы мәмлекетлер менен бирге ислесиў байланысларын жолға қойыу** бойынша Министрлер Кабинетине усыныслар киргизсин;

в) Илимлер академиясы хәм Қурылыс министрлиги менен биргеликте:

2021-жыл 1-апрельге шекем пуқаралар ушын жер силкиниў уақтында тийисли хәрекет хәм илажларды әмелге асыруй бойынша методикалық қолланбаны;

жергиликли шийки заттан жеке меншик турақ жайларды (индивидуал имаратларды) қуруйда элементар сейсмикалық беккемлик илажларын көриў бойынша методикалық қолланбаны ислеп шықсын хәм халықтың арасында кеңнен үгит-нәсиятлау илажларын әмелге асырсын;

г) Мәлимлеме технологиялары хәм коммуникацияларын раўажландыруй министрлиги менен биргеликте **2021-жыл 1-апрельге шекем:**

халыққа жүз берген жер силкиниў бойынша толық мағыўматлар жеткерилиўин тәмийинлейтуғын мобиль қосымшаны жаратсын;

Өзбекстан Республикасы Айрықша жағдайлар министрлиги Сейсмопрогностикалық мониторинг республикалық орайының **рәсмий веб-сайты, мағыўматлар базасы хәм мобиль қосымша арасында оператив мағыўматлар алмасыу интеграциясын** тәмийинлесин.

11. Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясы Айрықша жағдайлар министрлиги, Суў хожалығы министрлиги, Энергетика министрлиги хәм Қурылыс министрлиги менен

биргеликте:

2020-жыл 1-ноябрьге шекем барлық суў сақлағышлар ҳәм гидротехника имаратларының сейсмикалық беккемлик жағдайын баҳалаў бойынша экспресс методикасын ислеп шықсын;

2021-жыл 1-июньге шекем суў сақлағышлар ҳәм гидротехника имаратларының сейсмикалық әззилигин баҳалаў паспортларын қәлиплестирсин ҳәм олардың анықланған сейсмикалық әззилигин сапластырыў бойынша илажларды ислеп шықсын және додалаў ҳәм тастыйықлаў ушын Кеңеске киргизсин.

12. Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясы:

а) Айрықша жағдайлар министрлиги ҳәм Қурылыс министрлиги менен биргеликте:

2020-жыл 1-декабрьге шекем тараўдағы маман қәниге ҳәм илимпазларды тартқан ҳалда «Өзбекстан Республикасы халқы ҳәм аймағының сейсмикалық қәўипсизлигин тәмийинлеў ҳаққында»ғы нызам жойбарын;

2021-жыл 1-мартқа шекем 2030-жылға шекемги мүддетте Сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин ҳәм сейсмикалық қәўипсизлигин тәмийинлеў тараўын раўажландырыў концепциясын ислеп шықсын ҳәм Министрлер Кабинетине киргизсин;

б) Инновациялық раўажланыў министрлиги, Инвестициялар ҳәм сыртқы саўда министрлиги және «Эл-юрт умиди» қоры менен биргеликте **еки ай мүддетте сейсмология, имаратлардың сейсмикалық беккемлигин ҳәм сейсмикалық қәўипсизлигин тәмийинлеў тараўына халықаралық шөлкемлердиң грантларын тартыў, сондай-ақ, тараў қәнигелери ушын сырт еллерде оқыў, стажировка өтеў ҳәм маманлығын арттырыўды шөлкемлестириў** бойынша Министрлер Кабинетине усыныслар киргизсин.

13. Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети:

а) **бир ай мүддетте:**

Қордың жұмысын шөлкемлестіріу;

Республиканың сейсмикалық жедел аймағында жайласқан суу сақлағышларында инструменталлық сейсмологиялық бақлауларды тұрақлы әмелге асыруу системасын жаратыуды және оған жууапкер шөлкемлерди зэрүр әсбап-үскенелер менен тәмийинлеуди нәзерде тутатуғын Хүкимет қарарларын қабыл етсин;

б) еки ай мүддетте:

Лаборатория жұмысын **толық шөлкемлестіріу** ушын зэрүр болған айырым әсбап-үскенелер менен;

Илимлер академиясы М.Т. Уразбаев атындағы Механика хәм имаратлардың сейсмикалық беккемлиги институтын **имарат пенен тәмийинлеу илажларын** көрсин;

в) үш ай мүддетте Өзбекстан Республикасының жаңа редакциядағы «Гидротехника имаратларының қәуипсизлиги хаққында»ғы нызамы жойбарын Өзбекстан Республикасы Олий Мажлисиниң Нызамшылық палатасына киргизсин.

14. Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңеси, ўәлаятлар хәм Ташкент қаласы хәкимликлери **усы қарар хәм Бағдарламада** белгиленген ўазыйпалардың аймақлар кесиминде сапалы хәм өз ўақтында орынланыўын тәмийинлеу мақсетинде жууапкер орынлаўшыларға жақыннан жәрдем берсин.

15. Өзбекстан Республикасы Президентиниң айырым қарарларына 3-қосымшаға муўапық өзгерислер киргизилсин.

16. Өзбекстан Республикасы Әдиллик министрлиги Илимлер академиясы, Айрықша жағдайлар министрлиги, Қурылыс министрлиги және басқа да мәпдар уйымлар менен биргеликте **үш ай мүддетте** нызам хұжетлерине усы қарардан келип шығатуғын өзгерислер хәм қосымшалар хаққында Министрлер Кабинетине усыныслар киргизсин.

17. Усы қарардың орынланыўын қадағалау Өзбекстан Республикасының Бас министри А.Н.Ариповқа, Өзбекстан Республикасы Президенти жанындағы Қәуипсизлик кеңесиниң

хаткери В.В.Махмудовқа ҳам Өзбекстан Республикасы
Президентиниң кеңесгөйи А.А.Абдувахитовқа жүкленсин.

Өзбекстан Республикасы

Президенти

Шавкат МИРЗИЁЕВ

Ташкент қаласы,

2020-жыл 30-июль